

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและแผนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่โดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำเวียงหนองล่อง เป็นกรณีศึกษาเชิงประยุกต์ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ด้วยกระบวนการวางแผนเชิงสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือร่วมกับการสนทนากลุ่ม และการประชุมจัดทำยุทธศาสตร์การจัดการการท่องเที่ยวกับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุ่มน้ำเวียงหนองล่อง ผลการศึกษา พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุ่มน้ำเวียงหนองล่อง มีความสัมพันธ์กับฐานทุนจากความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญคือนกประจำถิ่น นกอพยพ และนกหายากกว่า 70 ชนิด มีระบบเศรษฐกิจฐานชีวภาพทั้งการประมงและการเลี้ยงควายแบบปางควายขนาดใหญ่ที่สุดของจังหวัดเชียงรายและภาคเหนือ มีการค้นพบแหล่งโบราณคดีกว่า 77 แห่งกระจายอยู่ทั่วบริเวณพื้นที่เวียงหนองล่องและมีประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์กว่า 5 กลุ่มที่อาศัยอยู่รวมกันมายาวนาน สามารถจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวออกได้ 3 ด้าน คือ 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ทันที 2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ควรปรับปรุงก่อนจัดการท่องเที่ยว และ 3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ต้องรื้อฟื้นหรือพัฒนา ก่อนจัดการท่องเที่ยว รวมทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ชุ่มน้ำเวียงหนองล่อง กับคิงส์โรมันและแขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว ด้วยการวางแผนจัดการการท่องเที่ยวชุมชนแบบยั่งยืนเพื่อรองรับการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จำเป็นต้องให้ประชาชนในพื้นที่ที่เป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวเข้ามามีบทบาทหลักในการวางแผนจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวพร้อมกับประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ประกอบการการท่องเที่ยว รวมถึงการผลักดันให้สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำและการท่องเที่ยวจากฐานทรัพยากรของชุมชนให้เกิดความยั่งยืนได้

คำสำคัญ : แผนการบริหารจัดการการท่องเที่ยว, พื้นที่ชุ่มน้ำเวียงหนองล่อง

Abstract

This research aims to study the plans of the tourism development and management with the participation of government, public, and local administrative agencies surrounding Wiang Nong Lom wetland. It is an applied research combining with Qualitative and Participatory Action researches. The methodologies are creative planning processes with a focus group and the strategic tourism management meeting with related tourism groups in Wiang Nong Lom wetland.

The study found that the tourism resources in Wiang Nong Lom wetlands has correlated with a capital base of biodiversity, especially bird habitat, migratory birds, and over 70 kinds of rare bird. There is biodiversity and fisheries economics, and the largest

buffalo farm of Chiang Rai and the North. There has been more than 77 archaeological sites discovered scattered over an area of Wiang Nong Lom, and historic settlements of five ethnic groups living together for a long time. It could manage tourism resources into three parts: 1) Tourism resources that could be organized for urgent tourism activities such as the local museum at Wiang Nong Lom, Doi Ku Kaew temple, Pa Mak Nor temple, Maen Puth temple, and Ban Huay Nam Rak buffalo farm, including the skills and knowledge of local residents, local food, and performances by youth groups. 2) Tourism resources that should be improved before doing the tourism management such as the bird-watching and Buffalo training camp activities in Huay Nam Rak. 3) Tourism resources that need to revive or develop before doing the tourism management such as trail development of biodiversity and 'Kon Muang Nong' livelihoods, Pa Sak Luang village, conservation areas, Pa Mak Nor temple and Ban Mae Loa fish farm, and especially the tourism activities that are linked between Wiang Nong Lom wetland and King Romans and Bor Kaew district at Lao PDR.

To conclude: planning for sustainable community tourism management to support the integration of the ASEAN is needed to let people in the area participate in the planning of tourism resources management in order to set guidelines for tourism activities with coordination with local governments and tourism enterprises and to push the office of Natural Resources and Environment, which is the main agency in charge of wetlands, to be involved in determining the direction of the wetlands and tourism development to achieve maximum sustainability.

Key words: Tourism management plan, Wiang Nong Lom wetland